

Αριθμ. Πρωτ. ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ: 1259
Αριθμ. Πρωτ. Αίτησ. Κατ. Εγγράφων: 63
Ημερομ. Κατάθεσης: 6/12/2022

Αθήνα, 6 Νοεμβρίου 2022

ΕΡΩΤΗΣΗ & ΑΚΕ

Προς τους κ.κ. υπουργούς:

- Οικονομικών
- Δικαιοσύνης
- Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής

Θέμα: Έχει εκτελεστεί η απόφαση – ράπισμα του ΕΔΔΑ για τον πνιγμό των γυναικόπαιδων στο Φαρμακονήσι με ευθύνη της κυβέρνησης Σαμαρά;

Στις 7 Ιουλίου, οχτώμισι χρόνια από το πολύνεκρο ναυάγιο στο Φαρμακονήσι, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) με μια “ιστορική” απόφαση, απόφαση του ΕΔΔΑ (07.07.2022) επί της υπόθεσης Safi και άλλοι κατά Ελλάδας (υπ’ αριθ. 5418/2015 αίτηση), δίκαιωσε τους 16 πρόσφυγες, τα παιδιά και τις μητέρες τους που έχασαν την ζωή τους στο ναυάγιο, υποχρεώνοντας το ελληνικό κράτος να καταβάλει συνολική αποζημίωση 330.000 ευρώ¹ στους προσφεύγοντες επιζήσαντες του ναυαγίου, ανάμεσα στους οποίους οι συγγενείς των θυμάτων, και ουσιαστικά δέχτηκε ότι οι άνθρωποι πνίγηκαν με ευθύνη των ελληνικών αρχών, ότι οι αρχές συγκάλυψαν την υπόθεση και ότι η συμπεριφορά τους στους διασωθέντες ισοδυναμεί με βασανιστήριο.

Η τραγωδία αυτή δεν ήταν μεμονωμένο και τυχαίο περιστατικό, αλλά εντασσόταν σε μια σειρά ανάλογων τραγωδιών, άμεσα συνδεδεμένων με την κυβερνητική πολιτική της επαναπροώθησης και της άρνησης προστασίας ανθρώπων σε κίνδυνο που είχε υιοθετήσει η κυβέρνηση Σαμαρά και υλοποιούσε η τότε πολιτική ηγεσία του υπουργείου Ναυτιλίας, με επικεφαλής τον Μιλτιάδη Βαρβιτσιώτη, ο οποίος είχε κατηγορήσει, τότε, τους διασωθέντες ότι ήθελαν «να δημιουργήσουν πολιτικό θέμα». Είναι προφανές ότι η απόφαση “ράπισμα” του ΕΔΔΑ απαντά στις πρακτικές της κυβέρνησης ΝΔ, καθώς και στη ρητορική κορυφαίων στελεχών της ΝΔ, μεταξύ των οποίων, και του σημερινού πρωθυπουργού Κ. Μητσοτάκη, αλλά και του τότε υπουργού Ναυτιλίας Μ. Βαρβιτσιώτη, που έσπευσαν τότε να συγκαλύψουν τις ευθύνες του Λιμενικού. Στο πλαίσιο αυτό, είναι αναγκαίο να παρατεθούν, έστω και συνοπτικά, μερικές από τις διαπιστώσεις του ΕΔΔΑ:

- Οι ελληνικές αρχές, ενώ όφειλαν, δεν είχαν διεξαγάγει ενδελεχή και αποτελεσματική έρευνα ικανή να ρίξει φως στις συνθήκες υπό τις οποίες βυθίστηκε το σκάφος.....
- Κατά την αρχειοθέτηση της υπόθεσης, ο εισαγγελέας στην Ελλάδα περιορίστηκε να σημειώσει ότι «η επαναπροώθηση ως διαδικασία επιστροφής ή ρυμούλκησης (...) στα τουρκικά χωρικά ύδατα δεν υφίσταται ως πρακτική (...)»....Επιπλέον, οι αιτούντες είχαν προβάλει και άλλους ισχυρισμούς, οι οποίοι δεν εξετάστηκαν από τον αρμόδιο εισαγγελέα στην Ελλάδα. Είχαν διαμαρτυρηθεί, ειδικότερα, ότι ολόκληρη η εν λόγω επιχείρηση δεν είχε

¹Επιμερισμένη ως εξής ανά προσφεύγοντα: 100.000 ευρώ σε έναν από τους προσφεύγοντες, 80.000 ευρώ σε τρεις από κοινού, 40.000 ευρώ σε άλλον έναν και 10.000 ευρώ σε καθέναν από τους υπόλοιπους έντεκα προσφεύγοντες

οργανωθεί και διεξαχθεί κατά τρόπο που να εγγυάται την προστασία του δικαιώματος στη ζωή τους και των συγγενών τους, ότι δεν είχε ενημερωθεί το κέντρο συντονισμού και έρευνα και ότι δεν είχαν τηρηθεί οι διατάξεις των σχετικών διεθνών κειμένων

- Όταν το πλοίο του λιμενικού έφτασε επί τόπου, το πλήρωμα ενημερώθηκε για τις ακριβείς συνθήκες στις οποίες βρισκόταν το αλιευτικό σκάφος, συμπεριλαμβανομένης της κατάστασής του, καθώς και το γεγονός ότι σε αυτό το σκάφος ήταν γυναίκες και παιδιά

- Μετά την άφιξη του σκάφους του λιμενικού επί τόπου, και όταν διαπιστώθηκε από τις αρχές ότι τα ενδιαφερόμενα άτομα έπρεπε να οδηγηθούν σε ασφάλεια, δεν υπάρχει τίποτα που να εξηγεί πώς σχεδίαζαν να βάλουν τους ενδιαφερόμενους ασφαλείς με σκάφος, το οποίο ήταν ταχύπλοο και το οποίο δεν διέθετε τον απαραίτητο εξοπλισμό για τη διάσωση. Το ΕΔΔΑ παρατηρεί επίσης ότι οι λιμενικοί δεν εξέτασαν ποτέ το ενδεχόμενο να ζητήσουν πρόσθετη βοήθεια ή δεν ενημερώθηκαν οι αρμόδιες αρχές να στείλουν ένα καταλληλότερο σκάφος στο σημείο για επιχείρηση διάσωσης

- Η Κυβέρνηση δεν εξηγεί γιατί επέμειναν στη δεύτερη ρυμούλκηση, παρά το γεγονός ότι την πρώτη φορά είχε παρατηρηθεί πανικός

- Αυτή η πτυχή της υπόθεσης συνδέεται στενά με την ακόλουθη παρατήρηση: το κέντρο συντονισμού και έρευνας δεν ενημερώθηκε για το εν λόγω περιστατικό μέχρι τις 2:13 π.μ., όταν το αλιευτικό σκάφος ήταν ήδη στα μισά του σκοτεινού. Στις 2.16 π.μ. το αλιευτικό σκάφος είχε βυθιστεί τελείως και κάποιοι συγγενείς των προσφευγόντων είχαν εγκλωβιστεί στην καμπίνα. Το ΕΔΔΑ υπογραμμίζει σχετικά την ύψιστη σημασία του παράγοντα χρόνου σε μια τέτοια κατάσταση: κάθε λεπτό που περνά μετράει και μπορεί να έχει κρίσιμο αντίκτυπο στη διάσωση των θυμάτων, δεδομένου ότι ο πνιγμός συμβαίνει σε λίγα λεπτά...

- Ένα μήνυμα προειδοποίησης «Mayday Relay», έτσι ώστε τα σκάφη που έπλεαν κοντά να σπεύδουν να φτάσουν εκεί, δεν μεταδόθηκε παρά τις 2.25 π.μ., δηλαδή δώδεκα λεπτά αφότου το κέντρο συντονισμού ενημερώθηκε, καθυστερημένα, από το λιμενικό, για τη βύθιση

- Η ελληνική κυβέρνηση δεν παρέχει καμία εξήγηση ως προς τις συγκεκριμένες παραλείψεις και καθυστερήσεις στην παρούσα υπόθεση. Δεν υποστηρίζει, για παράδειγμα, ότι την ημέρα της βύθισης δεν ήταν διαθέσιμα πιο κατάλληλα μέσα διάσωσης λόγω μιας σημαντικής εισροής προσφύγων που θα απαιτούσε τη χρησιμοποίηση αυτών των μέσων διάσωσης αλλού

- Στην προκειμένη περίπτωση, εγείρονται σοβαρά ερωτήματα ως προς τον τρόπο με τον οποίο διεξήχθη και οργανώθηκε η επιχείρηση και θεωρεί, αφού στάθμισε προσεκτικά όλους τους προαναφερθέντες παράγοντες, ότι οι ελληνικές αρχές δεν έκαναν ό,τι μπορούσε εύλογα να αναμένει κανείς από αυτές για να παράσχουν στους αιτούντες και στους συγγενείς τους το επίπεδο προστασίας που απαιτείται από την ΕΣΔΑ.

Επειδή, η απόφαση του ΕΔΔΑ έρχεται, οχτώ χρόνια μετά το τραγικό γεγονός, να δικαιώσει τα θύματα, επιδικάζοντας αποζημιώσεις 330.000 ευρώ σε βάρος της Ελλάδας, αλλά και να θέσει το ζήτημα που συστηματικά αποσιωπάται από τον δημόσιο λόγο: τις επαναπροωθήσεις και τις συστηματικές πρακτικές αποτροπής που καθημερινά θέτουν σε κίνδυνο ανθρώπινες ζωές στο Αιγαίο και τον Έβρο.

Επειδή η υποχρέωση δίκαιης ικανοποίησης είναι άμεσης εκτέλεσης και ελέγχεται από την Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης σύμφωνα με το άρθρο 46 της ΕΣΔΑ.

Επειδή η Ελλάδα δεσμεύεται από την υποχρεωτική ισχύ και εκτέλεση των αποφάσεων του ΕΔΔΑ επί διαφορών στις οποίες ήταν διάδικο μέρος, όπως προβλέπεται στο άρθρο 46 της

ΕΣΔΑ, αλλά και όπως προκύπτει από την ανάληψη εκ μέρους της της πρωτογενούς υποχρέωσης του άρθρου 1 της ΕΣΔΑ, δηλαδή της προστασίας σε όλα τα πρόσωπα εντός της δικαιοδοσίας της, των δικαιωμάτων και των ελευθεριών που κατοχυρώνονται στη Σύμβαση. Κατά συνέπεια, το κράτος έχει την υποχρέωση να εκτελέσει την καταδικαστική απόφαση, αλλά και να συμμορφωθεί και να ευθυγραμμιστεί με τις ερμηνευτικές προσεγγίσεις του Δικαστηρίου, και ακολούθως να προβεί στη διερεύνηση των αιτίων της παραβίασης και στη λήψη προληπτικών γενικών μέτρων ώστε να μην τελεστούν ομοειδείς παραβιάσεις στο μέλλον.

Ερωτώνται οι αρμόδιοι κ.κ. Υπουργοί:

1. Έχει εκτελεστεί η απόφαση του ΕΔΔΑ; Έχει καταβάλει το κράτος την αποζημίωση των 330.000 ευρώ που επιδικάστηκε από το ΕΔΔΑ ως δίκαιη ικανοποίηση;
2. Αν όχι, γιατί; Τι απαντούν στην υποχρέωση εκτέλεσης της απόφασης, η οποία δεσμεύει το κράτος σε σεβασμό της απόφασης και σε ευθυγράμμιση του με τις σχετικές διαπιστώσεις;
3. Σε ποιες ενέργειες έχουν προβεί βάσει των αποφασιστικών ή/και εποπτικών αρμοδιοτήτων τους για την εκτέλεση της απόφασης του ΕΔΔΑ;

ΑΙΤΗΜΑ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Επιπλέον, αιτούμαστε να κατατεθεί για την ενημέρωση της Βουλής και των πολιτών η εντολή καταβολής των χρηματικών ποσών που επιδικάστηκαν από ΕΔΔΑ ως δίκαιη αποζημίωση, κάθε άλλο σχετικό με την καταβολή της σχετικής αποζημίωσης των 330.000, καθώς και η σχετική απόφαση του ΕΔΔΑ (07.07.2022, επί της υπόθεσης Safi και άλλοι κατά Ελλάδας).

Οι ερωτώντες και ερωτώσες βουλευτές

Φίλης Νίκος

Ξανθόπουλος Θεόφιλος

Αγαθοπούλου Ειρήνη–Ελένη

Αλεξιάδης Τρύφων

Αναγνωστοπούλου Σία

Αυλωνίτης Αλέξανδρος

Βαρδάκης Σωκράτης

Βερναρδάκης Χριστόφορος

Βέττα Καλλιόπη

Βίτσας Δημήτρης

Γκιόλας Γιάννης
Δρίτσας Θοδωρής
Ζουράρις Κώστας
Ηγουμενίδης Νίκος
Θραψανιώτης Μανόλης
Κουρουμπλής Παναγιώτης
Λάππας Σπύρος
Μαμουλάκης Χάρης
Μάρκου Κώστας
Μιχαηλίδης Ανδρέας
Μουζάλας Γιάννης
Μπάρκας Κώστας
Μωραΐτης Θάνος
Νοτοπούλου Κατερίνα
Ξανθός Ανδρέας
Παπαδόπουλος Σάκης
Παπαηλιού Γιώργος
Πούλου Γιώτα
Σκουρλέτης Πάνος
Τζούφη Μερόπη
Τσακαλώτος Ευκλείδης
Φάμελλος Σωκράτης
Φωτίου Θεανώ
Ψυχογιός Γιώργος